

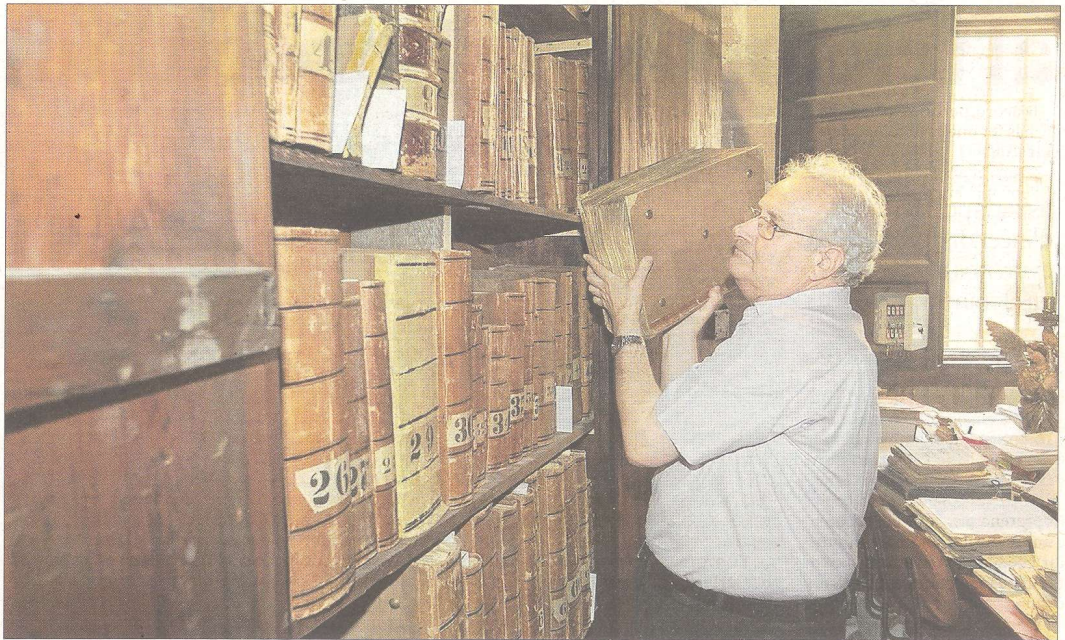
Un bateà a l'Arxiu Capítular tortosí

XAVIER GARCIA
Escriptor

La Terra Alta, de la que forma part substancial el poble de Batea (de moment a Catalunya, però amb ganes, pel seu alcalde, d'estar a l'Aragó, que queda a prop), és una comarca occidental, al sud del sud del Principat, com les terres del Baix Ebre i el Montsià que queden al marge dret del riu, que ha donat a l'Església catalana del segle XX una sèrie de noms sacerdotals rellevants, entre els quals recordo, des dels anys vint, el de Joan Baptista Manyà i Alcoverro (1884-1976), gandesà, canonge de la Catedral de Tortosa, teòleg magistral, d'una catalanitat que enfurismava els bisbes de l'època (començant per Rocamora i seguint, després de la guerra, per Fèlix Bilbao i per Moll), per la qual cosa fou sancionat i desposseït de les seves classes al Seminari.

Igualment, el sacerdot-també bateà, com Alanyà- Cristòfol (o Cristóbal, com l'anomenaven els seus paisans) Sunyé (1928-2017), que va morir prop de 90 anys el gener passat, home també d'altres llums teològiques i pastorals que, des dels anys cinquanta, en els seus pelegrinatges parroquials va ser molt estimat, anés a missa o no, per la clientela dels pobles per on havia passat, que jo recordi Benifallet (on s'oposà els anys 1960-64 al fatídic pantà de Xerta, que hauria negat aquelles hortes) i, sobretot, La Sénia, on va pastorejar molts anys. Jo el recordo, al Bar Antoni, de Batea, jugant al

Imatge de mossèn Josep Alanyà, canon arxiver de la Catedral de Tortosa. FOTO: JOAN REVILLAS

guinyot amb alguns pagesos del poble, talment com si celebrés la cerimònia del Diumenge de Pasqua.

I, des dels anys setanta, cal remarcar la presència activa, actiuadora i actuant de mossèn Josep Alanyà i Roig (1943), també bateà, com dic, però d'una generació posterior, que es féu gran a la postguerra i que, com els altres dos, va ser ràpidament conscient del que significava el ministeri sacerdotal al qual van adscriure's. Vull dir que els tres, en diferents èpoques, van desterrar el tòpic del prevere satisfet després de

l'àpat del migdia i gairebé angosat esperant el de la nit.

A tots tres, poc o molt, els vaig conèixer: a mossèn Manyà, breument unes hores, l'estiu de 1969, a la cèlebre Muntanyeta tortosina, a la vora mateix del Seminari d'on havia estat foragitat a prin-

cipis dels anys vint i on vivia, i molt a gust, en estat de desert espiritual, talment com els freres de Cardó al segle XVI (frugalitat, estudi i oració i, en el seu cas, acolliment a tot aquell que volgués escoltar una paraula meditada). A mossèn Sunyé, més llargament, de fa deu o dotze anys, i a mossèn Alanyà, més cap aquí, amb un tracte inicialment més volander, tot i que sabia de l'extensió dels seus coneixements i de la intensitat, en nombre i qualitat, de les seves publicacions històriques i eclesiàstiques sobre l'ample rodal de la diòcesi tortosina i, lo-

calment i comarcalment, dels seus treballs sobre Batea i la Terra Alta.

De manera que, sense més preàmbuls i sense deixar passar més temps, vaig dir-me: «Has de trucar el prevere de Batea, que et pot explicar moltes coses». Així ho vaig fer a l'Arxiu Capítular de la Catedral de Tortosa, del que és director de fa una desena d'anys. Així li vaig presentar l'esquema:

Josep, voldria conversar solidament amb tu, vull dir llargament, perquè voldria afegir-te a aquesta sèrie, gairebé veneçola-

La modèstia d'Alanyà oculta la rellevància dels seus càrrecs i bagatge intel·lectual

En català o renunciar al sacerdoci

El Concili Vaticà II (Roma, 1958-1963) va coincidir amb el temps fort de mossèn Alanyà al Seminari, on un grup de 5 futurs sacerdots (Rebull, Santamaria, Galiana, Fontanet i ell mateix), atenent a les demandes conciliars d'acostar la llengua i els cants del poble a les misses, se'ls va ocórrer demanar material per aprendre català (que va ser segrestat) i poder cantar en català a les misses, fet que tampoc fou autoritzat pel rector, el canonge Aurelio Querol, que reduïa els cants als assajos.

«Vam forçar la situació—em diu Alanyà— fins al punt que si no es podia cantar en català renunciàvem a ordenar-nos en el cas que hi hagués alguna represàlia contra algú.

Poc després, el 1966, i gràcies a Rossend Aymí, ja arribaren músiques i cants en català i es normalitzà la situació.

Alguna cosa m'havia arribat de tot això, amb els testimonis de Manyà ('el bisbe dels pobres', desterrat), de Biarnès, d'Ascó (que patí la repressió de la llengua els anys 40) i d'Aymí (que

es dedicà a la música com a seglar). Són innombrables les situacions i experiències dels seminaristes, durant el llarg període de postguerra (per alguna cosa l'havia guanyat el franquisme), com relata Alanyà en el seu voluminós llibre *El Seminari Diocesà de Tortosa*.

Amb la sotana voleiant al vent de l'Esperit, el bon mossèn deixà les remors de la Cruzada que encara s'ensumaven al Seminari i escampà pels pobles on exercí el seu testimoni la seva vivència de la fe, presentant Déu com a Com-

pany—com deia Blai Bonet en el seu poema *Crist de Port-Royal*. Així, a Flix (1966-1970), amb classes de grec a l'Institut (amb reunions de capellans dels pobles del voltant, a Ascó—just al moment on es tramitava la construcció de la central—, per posar al dia les exigències del Concili); després a La Palma d'Ebre, La Bisbal i Margalef (1970-73) per passar, tot seguit, a la parròquia de Sant Blai, a Tortosa. Aquí va topar amb un altre bisbe, Ricard M. Carles, que li deia que era un «contestatari», i l'altre que sí, «perquè si no no ets lliure».

Com que el valencianet no volia ser contestat, Alanyà devia anar a Renfe per agafar el primer tren cap a Barcelona, on cursà Ciències

es de l'Educació a la Universitat a Distància i fou vicari de la parròquia de Sant Isidre, de l'Hospitalet, on era rector Joan Bonet i Baltà, de llarga trajectòria en el camp del catalanisme eclesiàstic.

Com que no en tenia prou, va estudiar dues carreres més: Filologia Catalana i Filosofia, que era «el que m'anava», em diu, tot citant, en alegre pupurri, Aristòtil i Plató, els medievals escolàstics Sant Agustí i Sant Tomàs i els men-jacapellans Schopenhauer, Nietzsche i Marx, la bèstia negra de la religió. Alanyà em diu que posa els 4 Evangelis al costat d'El Capital, «aquells tres volums que no s'ha llegit pràcticament ningú». I així anem, dic jo, de refregit en refregit.